

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-05

Diarienummer SMF-2024-01625

Handläggare

Anders Grönberg

Telefon: 031-365 59 85

E-post: anders.gronberg@stadsmiljo.goteborg.se

Göteborgsförslag 12950: Ökad biologisk mångfald i stadsmiljön

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden avslår Göteborgsförslag 12950.

Sammanfattning

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att utreda e-förslaget ”Mer biodiversitet!” (ID: 12950). Förslagslämnaren sammanfattar förslaget som en begäran om att öka den biologiska mångfalden i staden. Sammantaget bedömer förvaltningen att förslaget ligger i linje med redan planerat eller utfört arbete, samt att en höjning av nivån på biologisk mångfald redan ingår i förvaltningens uppdrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att bevara platser som redan har en hög biologisk mångfald är resurseffektivt, eftersom alternativet – att skapa samma värden på en ny eller annan plats genom mänskliga projekt – tar pengar, mycket tid och andra resurser i anspråk, eller är helt enkelt omöjligt.

Det är förvisso möjligt att höja nivån på arbetet med biologisk mångfald, genom antingen omprioriteringar eller tillskjutande av ekonomiska medel, men mycket görs redan inom området och en höjning ingår redan i förvaltningens uppdrag.

Bedömning ur ekologisk dimension

En högre nivå av resultat från Stadens arbete kring att öka den biologiska mångfalden i stadsmiljön kan vara till gagn för kommunens naturmiljö genom höjda biotopvärden som följd effekt, givet att arbetet görs på rätt sätt. Göteborgs Stad har dock redan ett beslutat mål som bland annat syftar till att uppnå detta.

Bedömning ur social dimension

En högre nivå av resultat från Stadens arbete kring att öka den biologiska mångfalden i stadsmiljön kan vara till gagn för kommunens invånare genom ekosystemtjänster som följd effekt, givet att mångfalden tas tillvara som resurs. Göteborgs Stad har dock redan ett beslutat mål som bland annat syftar till att uppnå detta

Att samtidigt bygga ut staden i hög takt med saker som bostäder, samhällsservice och infrastruktur kan dock visa sig kräva någon mån av kompromiss ifall biologiska värden ska prioriteras.

Samverkan

Partssamverkan med personalorganisationer har hittills inte varit aktuell i detta ärende.

Bilagor

1. Göteborgsförslag 12950

Ärendet

Stadsmiljöförvaltningen har fått i uppdrag av stadsmiljönämnden att utreda e-förslaget med ärendeidentitet 12950 rubricerat ”Mer biodiversitet!”.

Förvaltningen har i detta tjänsteutlåtande sammanställt sin utredning, och nämnden har med tjänsteutlåtandet som underlag att ta ställning till huruvida förslaget ska genomföras eller ej. Genomförande av ett Göteborgsförslag innebär att förslaget prioriteras samt tilldelas ekonomiska och personella resurser i närtid.

Beskrivning av ärendet

Förslaget

Förslagslämnaren sammanfattar förslaget som en begäran om att öka den biologiska mångfalden i Göteborgs tätort (ordagrant ”biodiversiteten i staden”).

Mer precist menar förslagstexten att det finns många smärre ytor, framförallt bortglömda gräsplättar, vars biodiversitet hade kunnat ökas genom att exempelvis omvandla dem till ängsmark. Förslaget specificerar vidare dessa ytor som vägkanter, oanvända asfaltytor, tak på busskurer och gräsplättar bredvid desamma. Förslagslämnaren reserverar sig för att ängsmark inte säkerligen skulle vara lämpligt på alla dessa platser, men framhårdar att något alltid kan göras för att skapa fler levnadsplatser åt djur och växter.

Styrdokument

Förvaltningen arbetar efter flera styrdokument som berör ökad biologisk mångfald:

Göteborgs grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022–2030 innehåller bland annat ett ekologiskt mål som stipulerar att ”Göteborg är en nära, sammanhållen och robust stad där variation av naturtyper och gröna samband skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald”. I denna grönplan finns även nio strategier varav den sjätte, sjunde och åttonde handlar om att värna och utveckla grönstruktur i hårdgjord stad samt skapa varierat innehåll i parker och naturområden.

Mer specifikt och praktiskt tar även *Handbok för ett varierat växt- och djurliv* upp vad förvaltningen kan göra vid byggnader och anläggningar relaterat till biologisk mångfald, så som gröna tak och väggar samt bovänliga anläggningar och byggnadsverk för djur.

I Göteborgs Stads *miljö- och klimatprogram* för åren 2021–2030, under kapitlet *Naturen*, finns miljömålet att ”Göteborg har en hög biologisk mångfald”; detta förtydligas särskilt i dess tredje delmål – ”Göteborgs stad ökar den biologiska mångfalden i stadsmiljön”:

”Mycket av den biologiska mångfalden i Göteborg finns i lägen som är nära staden. De gröna inslagen i stadsmiljön har en stor potential att med rätt skötsel ge ett viktigt bidrag för att bevara de arter som finns i Göteborg. Det kan röra sig om direkta livsmiljöer för växter och djur eller möjligheter att sprida sig i landskapet. Vissa naturvärden kan försämrats snabbt om de sköts fel eller inte alls.

Utmaningen ligger i att samtidigt som vi bygger ut staden i hög takt, se till att den biologiska mångfalden ökar och tas tillvara som en resurs för staden och dess invånare. Göteborgs Stad behöver hitta ett sätt för att biologisk mångfald och de ekosystem-tjänster som den ger, blir synliga i exploateringskalkylerna. Vi behöver också ta fram nya verktyg som kompletterar Göteborgs Stads arbetssätt med att beräkna grönytefaktorer så att vi med smart planering kan kombinera stadsutveckling med biologisk mångfald. Vi behöver se till att områden med naturvärden sköts på rätt sätt. Det kan innebära att vi behöver ta fram nya skötselmetoder.”

Till detta delmål finns även en uppsättning indikatorer och målvärden:

	Startvärde	Målvärde 2030
Andel allmän plats med markanvändning ”Natur” av total detaljplanerad yta	3,7 procent (2020)	Inte minskat jämfört med 2020
Andel kommunala bolag och förvaltningar som arbetar med skötsel och utveckling av utemiljöer, i syfte att främja biologisk mångfald	ca 70 % (2022)	100 procent
Areal våtmarker (i stadsmiljö)	201 hektar	Årlig ökning

Allt detta är konkreta saker som stadsmiljöförvaltningen redan utför på många platser runtom i Göteborg, liksom styrande dokument som förvaltningen utgår från i sitt arbete. Förvaltningen jobbar också aktivt med biologisk mångfald inom ramen för att förvaltning och drift/skötsel men även på den mer hårdgjorda stadens ytor.

Uppdrag

Kommunfullmäktige har beslutat om ett grunduppdrag för den ekologiska dimensionen. Inom detta grunduppdrag finns de två målen:

- Göteborg ska byggas ihop till en grön och levande stad utan bostadsbrist,
- och vara ledande i klimatomställningen samt ha hög biologisk mångfald.

Stadsmiljönämnden och bolaget Framtiden har även fått i uppdrag att i större utsträckning främja biologisk mångfald och pollinerande insekter vid skötsel av grönytor samt att omvandla fler ytor till blomstrande ängar. Det ingår i uppdraget att formulera vad som behövs för att göra det möjligt.

Förvaltningen avser att förstärka och utveckla arbetet för biologisk mångfald och pollinerande insekter för att främja, stärka och värna ekosystemtjänster i och runt staden, vilket dessutom avspeglas i nämndens budget och verksamhetsplan för år 2024. Förvaltningen kommer även att identifiera platser lämpliga att utveckla till ängar.

Inom ovanstående ryms också åtgärder som att spara död ved, skapa rishögar och plantera lämpliga perenner, buskar och träd, vilket alltsammans gynnar biodiversiteten. Därutöver har exempelvis sandbäddar lagts upp som gynnar specifika pollinatörer. Tillsammans med Västra Götalandsregionen och Gothenburg Global Biodiversity Centre har förvaltningen dessutom kartlagt pollinatörer och deras livsmiljöer i Slottsskogen och Trädgårdsföreningen samt skapat en skötselplan för att främja dem.

Nuläge

Flera aktuella exempel på åtgärder och insatser inom Stadens arbete med biologisk mångfald kan nämnas. De nedanstående har kommit till just genom att utgå från tidigare nämnda styrdokument och uppdrag, samt därigenom inkludera biodiversitetsperspektiv i alltifrån planering av nya ytor till förvaltning, underhåll och drift/skötsel av befintliga miljöer i staden. Det finns många aktörer och behov att ta hänsyn till i Stadens arbete med biologisk mångfald, vilket gör att kompromisser av olika slag ibland måste ske, men exemplen nedan kan trots det ses som tydliga tecken på framsteg inom området.

- Så kallade gröna tak med växtlighet på busskurer och offentliga toaletter.
- Omställning av skötseln av gräsmattor, så att ytor som tidigare hade intensiv skötsel med flera klippningar om året istället klipps färre gånger och på sikt förväntas få ökad förekomst av blommande växter. Arealen ängsytor ökade mellan 2022 och 2023 med 2480 kvadratmeter, och arealen ängsliknande gräsmattor ökade samtidigt med 47 000 kvadratmeter.
- Insådd av blommande växter i rondeller.
- Val av växter som gynnar pollinatörer i Stadens planteringar.
- Låta döda träd förbli stående (där det enligt riskbedömning är möjligt) eller skapa högstubbar istället för att helt ta ner döda träd. Stående död ved är en viktig livsmiljö för vissa fågelarter, och ont om i dagens skogar.
- ”Program för pollinatörer” i Slottsskogen och Trädgårdsföreningen.
- Arbetet med att bekämpa invasiva arter har de senaste åren utökats från att handla om jätteloka till att även gälla gul skunkkalla och jättebalsamin. Förvaltningen påbörjar i dagsläget ett arbete för att bekämpa än fler invasiva arter. Utökat fokus på invasiva arter är på gång genom samarbete och nätverk med bland annat miljöförvaltningen, kretslopp- och vattenförvaltningen, exploateringsförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen. Invasiva främmande arter är ett av de största globala hoten mot biologisk mångfald.

Förvaltningens bedömning

Sammantaget bedömer förvaltningen att det aktuella förslaget bör avslås då det ligger i linje med redan fattade beslut och planerat fortsatt arbete.

Det är förvisso möjligt att höja nivån på arbetet med biologisk mångfald, genom antingen omprioriteringar eller tillskjutande av ekonomiska medel, men mycket görs redan inom området och en höjning ingår redan i förvaltningens uppdrag och mål för staden i sin helhet.

Gunilla Åkerström
avdelningschef
utemiljöer och stadsliv

Anders Ramsby
förvaltningsdirektör
stadsmiljö